
سیاستهای کلی برنامه چهارم توسعه

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران

(ابلاغیه مقام معظم رهبری)

آذرماه ۱۳۸۲

« سیاستهای کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران، ابلاغی مقام معظم

رهبری

۴ امور فرهنگی، علمی و فناوری

۱- اعتلا و عمق بخشیدن به معرفت و بصیرت دینی بر اساس تعلیم قرآنی و مکتب اهل بیت

(ع)

- استوار کردن ارزشهای انقلاب اسلامی در اندیشه و عمل

- تقویت فضایل اخلاقی، روحیه ایمان، ایثار و امید به آینده

- برنامه‌ریزی برای اصلاح رفتارهای فردی و اجتماعی

۲- زنده و نمایان نگاهداشتن اندیشه دینی و سیاسی حضرت امام (ره)، و برجسته کردن نقش آن

به عنوان یک معیار اساسی در تمام سیاست‌گذاریها و برنامه‌ریزی‌ها

۳- تقویت وجدان کاری و انضباط اجتماعی و روحیه کار و ابتکار، کارآفرینی، درستکاری و

قناعت، و اهتمام به ارتقای کیفیت تولید

- فرهنگ‌سازی برای استفاده از تولیدات داخلی، افزایش تولید و صادرات کالا و خدمات

۴- ایجاد انگیزه و عزم ملی برای دستیابی به اهداف مورد نظر در افق چشم‌انداز

۵- تقویت وحدت و هویت ملی مبتنی بر اسلام و انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و

آگاهی کافی درباره تاریخ ایران، فرهنگ، تمدن و هنر ایرانی - اسلامی و اهتمام جدی به

زبان فارسی

۶- تعمیق روحیه دشمن‌شناسی و شناخت ترفندها و توطئه‌های دشمنان علیه انقلاب اسلامی و

منافع ملی، ترویج روحیه ظلم‌ستیزی و مخالفت با سلطه‌گری استکبار جهانی

۷- سالم‌سازی فضای فرهنگی، رشد آگاهیها و فضایل اخلاقی و اهتمام به معروف و نهی از

منکر

- اطلاع‌رسانی مناسب برای تحقق ویژگی‌های مورد نظر در افق چشم‌انداز

۸- مقابله با تهاجم فرهنگی

- گسترش فعالیتهای رسانه‌های ملی در جهت تبیین اهداف و دستاوردهای ایران اسلامی برای جهانیان

۹- سازماندهی و بسیج امکانات و ظرفیتهای کشور در جهت افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان

- کسب فناوری، به ویژه فناوری‌های نو، شامل ریزفناوری و فناوری‌های زیستی، اطلاعات و ارتباطات، زیست‌محیطی، هوافضا و هسته‌ای

۱۰- اصلاح نظام آموزشی کشور، شامل: آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی، و کارآمد کردن آن برای تأمین منابع انسانی مورد نیاز، در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز

۱۱- تلاش در جهت تبیین و استحکام مبانی مردم‌سالاری دینی و نهادینه کردن آزادیهای مشروع از طریق آموزش، آگاهی‌بخشی و قانونمند کردن آن

۴ امور اجتماعی، سیاسی، دفاعی و امنیتی

۱۲- تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصتهای برابر و ارتقای سطح شاخصهایی از قبیل آموزش، سلامت، تأمین غذا، افزایش درآمد سرانه و مبارزه با فساد

۱۳- ایجاد نظام جامع تأمین اجتماعی برای حمایت از حقوق محرومان و مستضعفان و مبارزه با فقر و حمایت از نهادهای عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی با رعایت ملاحظات دینی و انقلابی

۱۴- تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و در صحنه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان

۱۵- تقویت هویت ملی جوانان متناسب با آرمانهای انقلاب اسلامی

- فراهم کردن محیط رشد فکری و علمی و تلاش در جهت رفع دغدغه‌های شغلی، ازدواج، مسکن و آسیبهای اجتماعی آنان

- توجه به مقتضیات دوره جوانی و نیازها و توانایی‌های آنان

- ۱۶- ایجاد محیط و ساختار مناسب حقوقی، قضایی و اداری برای تحقق اهداف چشم‌انداز
- ۱۷- اصلاح نظام اداری و قضایی در جهت: افزایش تحرک و کارایی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به‌کارگیری مدیران و قضات لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریتهای موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن و تنظیم قوانین مورد نیاز
- ۱۸- گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت عمومی و بهره‌مند ساختن دولت از همدلی و توانایی‌های عظیم مردم
- ۱۹- آمایش سرزمینی مبتنی بر اصول ذیل:
 - ملاحظات امنیتی و دفاعی
 - کارایی و بازدهی اقتصادی
 - وحدت و یکپارچگی سرزمین
 - گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای
 - حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی
 - حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی
 - تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور
 - رفع محرومیت‌ها، خصوصاً در مناطق روستایی کشور
- ۲۰- تقویت امنیت و اقتدار ملی، با تأکید بر رشد علمی و فناوری، مشارکت و ثبات سیاسی، ایجاد تعادل میان مناطق مختلف کشور، وحدت و هویت ملی، قدرت اقتصادی و دفاعی و ارتقای جایگاه جهانی ایران
- ۲۱- هویت‌بخشی به سیمای شهری و روستا
 - بازآفرینی و روزآمدسازی معماری ایرانی - اسلامی
 - رعایت معیارهای پیشرفته برای ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها
- ۲۲- تقویت و کارآمد کردن نظام بازرسی و نظارت
 - اصلاح قوانین و مقررات در جهت رفع تداخل میان وظایف نهادهای نظارت و بازرسی

- ۲۳- اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصتها و امکانات و مسئولیتهای دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی
- ۲۴- ارتقای توان دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله مؤثر در برابر تهدیدها و حفاظت از منافع ملی و انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور
- ۲۵- توجه ویژه به حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفین
- ۲۶- تقویت، توسعه و نوسازی صنایع دفاعی کشور، با تأکید بر گسترش تحقیقات و سرعت دادن به انتقال فناوری‌های پیشرفته
- ۲۷- توسعه نظم و امنیت عمومی، و پیشگیری و مقابله مؤثر با جرائم و مفاسد اجتماعی و امنیتی از طریق تقویت و هماهنگی دستگاه‌های قضایی، امنیتی و نظامی، و توجه جدی در تخصیص منابع به وظایف مربوط به اعمال حاکمیت دولت

۴ امور مربوط به مناسبات سیاسی و روابط خارجی

- ۲۸- ثبات در سیاست خارجی بر اساس قانون اساسی و رعایت عزت، حکمت و مصلحت و تقویت روابط خارجی از طریق:
- گسترش همکاری‌های دو جانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی
 - ادامه پرهیز از تشنج در روابط با کشورها
 - تقویت روابط سازنده با کشورهای غیر متخاصم
 - بهره‌گیری از روابط برای افزایش توان ملی
 - مقابله با افزون خواهی و اقدام متجاوزانه در روابط خارجی
 - تلاش برای رهایی منطقه از حضور نظامی بیگانگان
 - مقابله با تک قطبی شدن جهان
 - حمایت از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف، به ویژه ملت فلسطین
 - تلاش برای همگرایی بیشتر میان کشورهای اسلامی

- تلاش برای اصلاح ساختار سازمان ملل

۳۹- بهره‌گیری از روابط سیاسی با کشورها برای نهادینه کردن روابط اقتصادی، افزایش جذب

منابع و سرمایه‌گذاری خارجی و فناوری پیشرفته و گسترش بازارهای صادراتی ایران و

افزایش سهم ایران از تجارت جهانی و رشد پرشتاب اقتصادی مورد نظر در چشم‌انداز

۳۰- تحکیم روابط با جهان اسلام و ارائه‌ی تصویر روشن از انقلاب اسلامی و تبیین دست‌آوردها

و تجربیات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی، و معرفی فرهنگ غنی و هنر و

تمدن ایرانی و مردم‌سالاری دینی

۳۱- تلاش برای تبدیل مجموع کشورهای اسلامی و دوست منطقه، به یک قطب منطقه‌ای

اقتصادی، علمی، فناوری و صنعتی

۳۲- تقویت و تسهیل حضور فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مجامع جهانی و سازمانهای

فرهنگی بین‌المللی

۳۳- تقویت هویت اسلامی و ایرانی ایرانیان خارج از کشور، کمک به ترویج زبان فارسی در میان

آنان، حمایت از حقوق آنان، و تسهیل مشارکت آنان در توسعه ملی

۴ امور اقتصادی

۳۴- تحقق رشد اقتصادی پیوسته، با ثبات و پرشتاب متناسب با اهداف چشم‌انداز

- ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری

۳۵- فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای تحقق رقابت‌پذیری کالاها و خدمات کشور در سطح

بازارهای داخلی و خارجی و ایجاد سازوکارهای مناسب برای رفع موانع توسعه صادرات غیر

نفتی

۳۶- تلاش برای دستیابی به اقتصادی متنوع و متکی بر منابع دانش و آگاهی، سرمایه انسانی و

فناوری نوین

۳۷- ایجاد سازوکار مناسب برای رشد بهره‌وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب و

خاک و ...)

- پشتیبانی از کارآفرینی، نوآوری و استعدادهای فنی و پژوهشی
- ۳۸- تأمین امنیت غذایی کشور با تکیه بر تولید از منابع داخلی و تأکید بر خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی
- ۳۹- مهار تورم و افزایش قدرت خرید گروههای کمدرآمد و محروم و مستضعف و کاهش فاصله بین دهکهای بالا و پایین درآمدی جامعه و اجرای سیاستهای مناسب جبرانی
- ۴۰- توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن
- مهار آبهایی که از کشور خارج می‌شود و اولویت استفاده از منابع آبهای مشترک
- ۴۱- حمایت از تأمین مسکن گروههای کمدرآمد و نیازمند
- ۴۲- حرکت در جهت تبدیل ذخایر نفت و گاز به دارایی‌های مولد به منظور پایداری فرایند توسعه و تخصیص و بهره‌برداری بهینه از منابع
- ۴۳- توسعه روستاها
- ارتقای سطح درآمد و زندگی روستائیان و کشاورزان و رفع فقر، با تقویت زیرساختهای مناسب تولید و تنوع‌بخشی و گسترش فعالیتهای مکمل، به ویژه صنایع تبدیلی و کوچک و خدمات نوین، با تأکید بر اصلاح نظام قیمت‌گذاری محصولات
- ۴۴- هم‌افزایی و گسترش فعالیتهای اقتصادی در زمینه‌هایی که دارای مزیت نسبی هستند از جمله صنعت، معدن، تجارت، مخابرات، حمل و نقل و گردشگری، به ویژه صنایع نفت، گاز و پتروشیمی و خدمات مهندسی پشتیبان آن، صنایع انرژی‌بر و زنجیره پایین دستی آنها، با اولویت سرمایه‌گذاری در ایجاد زیربنای و زیرساختهای مورد نیاز و ساماندهی سواحل و جزایر ایرانی خلیج فارس در چارچوب سیاستهای آمایش سرزمین
- ۴۵- تثبیت فضای اطمینان‌بخش برای فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران با اتکا به مزیت‌های نسبی و رقابتی و خلق مزیت‌های جدید و حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن
- ۴۶- ارتقای بازار سرمایه ایران و اصلاح ساختار بانکی و بیمه‌ای کشور، با تأکید بر کارایی، شفافیت، سلامت و بهره‌مندی از فناوری‌های نوین

- ایجاد اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان
 - تشویق رقابت و پیشگیری از وقوع بحرانها و مقابله با جرمهای مالی
 - ۴۷- توانمندسازی بخشهای خصوصی و تعاونی به عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی و کاهش تصدی دولت، همراه با حضور کارآمد دولت در قلمرو امور حاکمیتی در چارچوب سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که ابلاغ خواهد شد.
 - ۴۸- ارتقای ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی، از طریق تسهیل فرایند دستیابی به منابع، اطلاعات، فناوری، ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی آن
 - ۴۹- توجه و عنایت جدی بر مشارکت عامه مردم در فعالیتهای اقتصادی کشور و رعایت جهات زیر در امور واگذاری مؤسسات اقتصادی دولت به مردم:
 - امر واگذاری در جهت تحقق اهداف برنامه باشد و خود، هدف قرار نگیرد.
 - در چارچوب قانون اساسی صورت پذیرد.
 - موجب تهدید امنیت ملی و یا تزلزل حاکمیت ارزشهای اسلامی و انقلابی نگردد.
 - به خدشه‌دار شدن حاکمیت نظام یا تضییع حق مردم و یا ایجاد انحصار نینجامد.
 - به مدیریت سالم و اداره درست کار توجه شود.
 - ۵۰- اهتمام به نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت
 - ۵۱- تلاش برای قطع اتکای هزینه‌های جاری دولت به نفت، و تأمین آن از محل درآمدهای مالیاتی و اختصاص عواید نفت برای توسعه سرمایه‌گذاری بر اساس کارایی و بازدهی
 - ۵۲- تنظیم سیاستهای پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات
- ملاحظه:

شاخصهای کمی و نحوه انطباق محتوای برنامه‌ها و بودجه‌های سالانه، متناسب با سیاستهای کلی برنامه چهارم تهیه و ارائه شود.